

Pla estratègic de polítiques de memòria de l'Ajuntament 2026-2030

Pla
estratègic

Abril 2026

Àrea de Drets Socials,
Promoció Econòmica,
Treball, Feminismes i
Memòria Democràtica

Institut de Cultura
de Barcelona



Sumari

01	Presentació	4
02	Antecedents i emmarcament	6
	2.1. Context històric	
	2.2. Marc normatiu	
	2.3. Evolució institucional	
03	El pla estratègic	10
	3.1. Visió	
	3.2. Missió	
	3.3. Objectiu general, enfocament i principis rectors	
	3.4. Eixos de treball, objectius específics i actuacions	
04	Governança i seguiment	26
05	Pressupost i recursos	28

01 Presentació

Barcelona reafirma el seu compromís amb la memòria democràtica i amb totes les persones que al llarg de la nostra història han defensat la llibertat, la justícia i la dignitat humana. Aquest pla estratègic neix amb una convicció profunda: **hem de preservar el passat per enfortir el futur.**

La nostra voluntat és clara: **posar al centre les experiències, lluites i veus que han donat forma a Barcelona**, especialment aquelles que durant anys han estat silenciades o menystingudes. Parlem de les dones, del moviment obrer i veïnal, de les persones migrades i racialitzades, del col·lectiu LGTBI, de les víctimes del franquisme i del terrorisme, i de les dissidències culturals, polítiques i socials que han contribuït a enfortir la vida democràtica de la ciutat. En definitiva, parlem de les vides de les barcelonines i els barcelonins: de les persones activistes, dels veïns i les veïnes que en el seu dia a dia construeixen la ciutat i en preserven la memòria. Són aquestes vides les que fan Barcelona, les que representen el seu llegat i les que conformen el nostre patrimoni cívic compartit.

Aquest pla s'articula al voltant de tres grans eixos que defineixen el nostre compromís amb la ciutat:

- **Garantir el dret ciutadà a la memòria democràtica**, preservant i dignificant els espais, els relats i les persones que formen part del nostre passat col·lectiu.
- **Fomentar el coneixement i la difusió de la història de Barcelona**, enfortint l'educació en drets humans i apropant la memòria democràtica a totes les generacions.
- **Construir una memòria democràtica coral i inclusiva**, que incorpori mirades plurals i faci visibles les aportacions de col·lectius històricament infrarepresentats.

Aquest pla estratègic **és fruit d'un procés col·lectiu, profundament participat**. Al llarg dels darrers mesos hem dialogat, escoltat i treballat conjuntament amb un ampli ventall d'entitats memorialistes, centres de recerca, col·lectius ciutadans i equipaments municipals que han aportat la seva experiència, coneixement i sensibilitat.

Hi han contribuït, entre d'altres, l'Observatori Europeu de Memòries (EUROM), l'Associació Pro-Memòria als Immolats per la Llibertat a Catalunya, l'Ateneu Memòria Popular, el CEDID-UAB, les Amicals de Mauthausen i d'altres camps, la Fundació Neus Català, el Centre d'Estudis Històrics Internacionals (CEHI-UB), la Fundació Cipriano García – CCOO, la Fundació Salvador Seguí, l'Espai feminista Ca la Dona i l'Amical de les Brigades Internacionals.

A més, **les taules de memòria dels districtes** han estat un espai clau per recollir inquietuds, identificar necessitats i incorporar mirades de proximitat que enriqueixen i arrelen el pla al territori.

Sense la seva aportació, el resultat no seria tan complet ni tan representatiu de la pluralitat de Barcelona.

El pla és, per tant, el resultat d'un **treball coral i rigorós**, que combina la mirada tècnica amb el coneixement de les entitats i la participació ciutadana. Aquesta aliança entre institucions i societat civil és, i continuarà sent, la base sòlida d'una política pública de memòria democràtica robusta i transformadora.

En un moment global marcat per l'augment dels discursos d'odi, la desinformació i les temptacions autoritàries, Barcelona aposta decididament per una memòria que **defensi la democràcia, la pluralitat i els drets humans**. Una memòria que no només mira enrere, sinó que ens ajuda a llegir el present i projectar una societat més justa, crítica i integradora.

Amb aquest pla estratègic, Barcelona vol continuar avançant per esdevenir una ciutat que **recorda per transformar**, que fa de la memòria un dret efectiu i un bé comú, i que promou una ciutadania lliure, informada i compromesa.

Una ciutat valenta i democràtica.

Una ciutat que no oblida. Una ciutat que honora el seu passat per construir un futur millor.

Ima. Sra. Raquel Gil Eiroá.

Tinenta d'alcaldia de l'Àrea de Drets Socials, Promoció Econòmica, Treball, Feminismes i Memòria Democràtica

02 Antecedents i emmarcament

Context històric

Barcelona ha estat històricament una ciutat amb una forta tradició de lluita en defensa dels drets i les llibertats, expressada a través del moviment obrer, l'antifranquisme, l'associacionisme veïnal i les mobilitzacions socials contemporànies. En aquest context, les institucions representatives han assumit també, en diferents moments, un paper actiu en la preservació i la transmissió d'aquesta memòria col·lectiva. Aquest pla estratègic s'inscriu en aquesta trajectòria i dona continuïtat a aquest impuls, situant la memòria democràtica com un bé públic essencial i com una política orientada a reforçar la cultura democràtica de la ciutat.

A partir de la segona meitat del segle XX, les polítiques de memòria han adquirit un protagonisme creixent a escala internacional i han desvetllat un ampli interès social, acadèmic i institucional. La memòria col·lectiva es reconeix avui com un element central en la construcció de les identitats i com un instrument per recordar els fets que, com a societat, es considera que no s'han de repetir. A Europa, aquesta cultura commemorativa està profundament marcada per l'experiència dels règims totalitaris i per la devastació provocada per les guerres mundials, un passat de violència que ha reforçat la necessitat de transmetre a les generacions futures un advertiment cívic contra qualsevol regressió democràtica.

En el cas espanyol, persisteix encara un grau notable de desconeixement social sobre gran part de la història del segle XX al país. La Segona República, la Guerra Civil i els gairebé quaranta anys de dictadura franquista que les van succeir continuen sent objecte d'una intensa atenció acadèmica, però no han tingut una difusió equivalent en l'àmbit públic i educatiu. Aquesta manca de transmissió ha contribuït a la persistència d'un coneixement social fragmentari o esbiaixat sobre el seu context, fet que ha afavorit la circulació d'interpretacions distorsionades del passat, tant pel que fa a l'experiència republicana com als orígens de la Guerra Civil i la legitimació posterior del règim franquista. Aquest buit és, en bona part, conseqüència d'una política deliberada del règim dictatorial, que va imposar una visió propagandística i distorsionada del passat i va dificultar la construcció d'una memòria democràtica compartida. Aquest context ha motivat que, arran de l'adveniment democràtic, s'hagin engegat diverses iniciatives legislatives orientades a reparar aquests dèficits i a garantir el dret de la ciutadania a la veritat històrica.

Després de la barbàrie que van representar les dues guerres mundials i dels discursos racistes, nacionalistes i discriminatoris que les van alimentar, la preservació de la memòria esdevé un instrument essencial de prevenció i de defensa dels valors democràtics. Tal com estableix la Resolució 60/147 de l'Assemblea General de les Nacions Unides (2005), és imprescindible garantir els drets a la veritat, la justícia i la reparació, així com adoptar mesures efectives que assegurin les garanties de no-repetició. Aquest pla s'alinea amb aquests principis i contribueix al compromís de Barcelona d'avançar cap a una societat més informada, justa i democràtica.

Marc normatiu

L'elaboració d'aquest pla s'inscriu en un marc normatiu sòlid, que reconeix el dret de la ciutadania a la memòria democràtica i la seva estreta vinculació amb els drets humans. Tal com assenyala el preàmbul de la Llei estatal 20/2022, la memòria constitueix un instrument essencial per a la construcció d'una ciutadania inclusiva i plural i per a la prevenció de regressions democràtiques. L'avantprojecte de la llei catalana de memòria democràtica reforça aquesta visió i subratlla la necessitat d'un enfocament integral que garanteixi els drets a la veritat, la justícia i la reparació, incorpori la perspectiva de gènere i estableixi mecanismes de no-repetició.

En l'àmbit català, l'Estatut d'autonomia (article 54) determina que la Generalitat i la resta de poders públics han de vetllar pel coneixement i la preservació de la memòria històrica com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i les llibertats. A escala estatal, la Llei 20/2022 fixa com a objectius centrals la recuperació, la salvaguarda i la difusió de la memòria democràtica; condemna el cop d'estat del 18 de juliol de 1936 i la dictadura franquista; declara il·legals i nul·les les condemnes dictades per motius polítics, ideològics o de consciència, i estableix mesures per garantir els principis de veritat, justícia, reparació i garanties de no-repetició.

Aquest marc normatiu es fonamenta, així mateix, en els tractats internacionals subscrits per l'Estat espanyol en matèria de drets humans —la Declaració Universal de Drets Humans (1948), els pactes internacionals de 1966, el Conveni Europeu de Drets Humans (1979) i l'Estatut del Tribunal Penal Internacional (2002)—, que estableixen aquests principis com a obligacions per als estats i reforcen la coherència de les polítiques públiques de memòria amb els estàndards internacionals.

Evolució institucional

La política pública de memòria democràtica a Barcelona s'ha configurat de manera progressiva des de la Transició fins a l'actualitat. A escala estatal, la consolidació democràtica posterior a la mort de Franco va estar marcada per l'aprovació de la Llei d'amnistia de 1977 —un acord que va impedir durant dècades un abordatge institucional de la repressió franquista i va relegar la memòria democràtica a l'àmbit privat, familiar i associatiu. És per això que, fins a l'entrada del segle XXI, Espanya no disposava d'un marc legal sobre aquesta qüestió.

En aquest context, les primeres iniciatives memorialistes a Barcelona van sorgir de manera local i impulsades principalment per familiars i entitats, amb l'objectiu de dignificar espais de repressió i preservar el record de les víctimes. Un dels primers gestos significatius va ser la dignificació del Fossar de la Pedrera l'any 1985, convertit en espai de record de les persones afusellades pel franquisme. Aquest indret, avui central en l'imaginari memorialista de la ciutat, continua sent objecte d'actualització, com van evidenciar les jornades “No volem que s'esborri la memòria”, celebrades el maig del 2025.

Durant les dècades següents, les demandes socials de reconeixement de les víctimes del franquisme i d'afrontament del llegat de la dictadura es van intensificar, acompanyades d'avenços legislatius com la Llei 43/1998, relativa al retorn del patrimoni confiscat, o la Llei 52/2007, que va establir les primeres mesures de reparació simbòlica. A la nostra ciutat, aquest procés va propiciar el desenvolupament de projectes amb una clara vocació pedagògica, com la conversió del Refugi 307 en espai visitable o la dignificació de les bateries antiaèries del Turó de la Rovira l'any 2011.

En coherència amb l'evolució d'aquestes polítiques i amb el seu creixent reconeixement institucional, l'any 2015 es va crear a Barcelona la figura del comissionat de Programes de Memòria, que va permetre coordinar esforços i impulsar projectes com l'Espai Memorial del Camp de la Bota, la transformació de La Model en centre de memòria, la creació de la Junta de Valoració del Tardofranquisme o de la Primavera Republicana, que actualment ha esdevingut un programa destacat en l'activitat anual del Museu d'Història de Barcelona. Posteriorment, l'any 2019, la memòria democràtica va adquirir rang de regidoria i, el 2025, s'ha consolidat com una tinència d'alcaldia, que ha situat aquesta política en un àmbit central de l'acció municipal.

Aquest desenvolupament institucional ha estat possible, també, gràcies al treball continuat dels equips de l'Institut de Cultura de Barcelona, articulats al voltant de la Direcció de Patrimoni Cultural, que coordina la xarxa d'equipaments museístics municipals (Museu d'Història de Barcelona, Castell de Montjuïc, Museu Etnològic i de Cultures del Món, entre d'altres) i dona suport tècnic en els programes de memòria democràtica municipals.

En aquest marc, l'any 2024 l'Ajuntament va engegar un procés d'anàlisi, revisió i contrast que finalment ha culminat en la redacció d'aquest pla estratègic de polítiques de memòria, que haurà de servir per definir les línies mestres d'una política pública orientada a l'enfortiment de la cultura democràtica i la transmissió de les lluites socials, polítiques i culturals que han determinat l'evolució històrica de la nostra ciutat.

03 El Pla estratègic

3.1. Visió

Aquest pla estratègic es proposa **convertir Barcelona en un referent europeu en polítiques públiques de memòria democràtica**, mitjançant un model transversal, arrelat al territori i capaç d'integrar patrimoni, educació, espai públic, cultura, tecnologia i participació comunitària, en un relat inclusiu i plural.

3.2. Missió

La missió d'aquest pla estratègic és **impulsar una política pública de memòria democràtica que reforci els valors cívics i democràtics, combati la desafecció, la intolerància, el masclisme, les desigualtats i l'autoritarisme, i reivindiqui la tradició democràtica, social i feminista de la ciutat**. El pla assumeix també l'abordatge crític dels episodis més controvertits del passat i respon als reptes actuals en matèria patrimonial, educativa, col·laborativa i comunitària.

3.3. Objectiu general, enfocament i principis rectors

A partir de la missió i la visió plantejades:

L'objectiu és servir d'instrument per articular una política pública de memòria democràtica que garanteixi el dret ciutadà a la memòria, promogui la recerca i la divulgació rigorosa del passat de la ciutat i contribueixi a l'enfortiment d'una cultura democràtica basada en els valors de llibertat, justícia, drets humans, diversitat i inclusió.

Aquesta mesura de govern es regeix pels principis rectors següents:

- **Compromís amb la veritat i el rigor històric.**

Totes les actuacions del pla es fonamenten en la recerca històrica solvent, el contrast documental i la contextualització rigorosa dels fets, per garantir una memòria democràtica basada en el coneixement verificable i en la responsabilitat institucional davant la veritat.

- **Enfocament basat en els drets humans i les garanties de no-repetició.**

El pla s'alinea amb els estàndards internacionals en matèria de drets humans i prioritza el dret a la veritat, la justícia, la reparació i les mesures orientades a prevenir regressions democràtiques, discursos d'odi, racisme, sexisme i altres formes de discriminació.

- **Centralitat de les víctimes i reconeixement de les lluites democràtiques.**

Les polítiques de memòria situen en primer terme les víctimes de la vulneració de drets fonamentals i reconeixen el llegat de les lluites socials, polítiques, feministes, antiracistes, sindicals i culturals que han contribuït al progrés democràtic de la ciutat.

- **Transversalitat de la perspectiva de gènere, antiracista i de drets humans.**

El pla incorpora de manera transversal la perspectiva de gènere, l'enfocament antiracista i la mirada de drets humans en el disseny, el desenvolupament i l'avaluació de totes les seves actuacions, amb l'objectiu de corregir desigualtats estructurals, combatre les discriminacions i garantir una memòria democràtica plural, inclusiva i crítica.

- **Participació comunitària i cooperació institucional.**

La memòria democràtica s'entén com un projecte col·lectiu. Per això, el pla es desplega mitjançant mecanismes de participació continuada amb entitats, comunitats, persones expertes i ciutadania, així com a través de la col·laboració estable entre administracions i institucions acadèmiques i culturals.

3.4. Eixos de treball, objectius específics i actuacions

A partir d'aquests principis rectors, el pla pretén **reforçar l'esperit cívic i democràtic de la ciutadania a través de l'estudi i la divulgació de les lluites socials**, i es desplega per mitjà de tres grans eixos estratègics que en concreten l'orientació política i en defineixen els objectius i les actuacions que fan possible la seva aplicació.

- | | |
|---------------|---|
| EIX 1. | Garantir el dret ciutadà a la memòria democràtica. |
| EIX 2. | Fomentar el coneixement i la difusió de la història de la ciutat. |
| EIX 3. | Construir una memòria democràtica coral i inclusiva mitjançant la col·laboració amb altres administracions i amb entitats especialitzades. |

Cadascun d'aquests eixos es desplegarà en diversos objectius tal com es desprèn del quadre següent:

EIX 1 Garantir el dret ciutadà a la memòria democràtica	EIX 2 Fomentar el coneixement i la difusió de la història de la ciutat	EIX 3 Construir una memòria democràtica coral i inclusiva mitjançant la col·laboració amb altres administracions i amb entitats especialitzades
1.1. Preservar, difondre i protegir el patrimoni històric de la ciutat.	2.1. Enfortir l'educació en la memòria històrica.	3.1. Impulsar la recerca, el reconeixement i la divulgació de les memòries dels col·lectius minoritaris i infrarepresentats.
1.2. Treballar en favor del reconeixement i la reparació de les víctimes de la repressió institucional franquista i del terrorisme.	2.3. Desenvolupar eines que permetin millorar la difusió de la memòria democràtica.	3.2. Incorporar perspectives plurals i inclusives en el relat públic de la memòria democràtica de la ciutat.

A continuació es presenten de manera detallada els continguts i els objectius específics de cada eix, i es concreten els projectes destacats i les actuacions previstes en cada cas.

EIX 1

Garantir el dret ciutadà a la memòria democràtica.

El dret ciutadà a la memòria democràtica està reconegut per un marc normatiu ampli. L'Estatut d'autonomia de Catalunya (article 54) obliga els poders públics a preservar la memòria històrica com a patrimoni col·lectiu i a impulsar el reconeixement i la rehabilitació de les persones perseguides per raons democràtiques, ideològiques o de consciència.

Aquest principi es reforça amb la Llei estatal 20/2022, de memòria democràtica, que estableix el deure de preservar la memòria dels desastres de la guerra i dels règims totalitaris, i també amb l'avantprojecte de la Llei catalana de memòria democràtica, que vincula aquesta preservació amb les garanties de no-repetició i promou mesures pedagògiques i commemoratives.

El marc legal inclou també la reparació i el reconeixement de les víctimes, especialment les del franquisme, recollits en normes com la Llei 11/2017 del Parlament de Catalunya i en diversos tractats internacionals subscrits per l'Estat espanyol.

A partir d'aquestes obligacions, el pla defineix un conjunt d'objectius i actuacions orientats a garantir efectivament el dret a la memòria democràtica a la ciutat.

1.1 Preservar, difondre i protegir el patrimoni històric de la ciutat.

1.2 Treballar en favor del reconeixement i la reparació de les víctimes.

1.1 Preservar, difondre i protegir el patrimoni històric de la ciutat

La preservació del patrimoni històric és un pilar fonamental per garantir el dret ciutadà a la memòria democràtica. Barcelona disposa d'un conjunt molt ampli d'espais, objectes, documents, arxius i elements memorialistes que formen un llegat imprescindible per comprendre les transformacions polítiques, socials i culturals de la ciutat. Aquest objectiu s'orienta a reforçar les polítiques de protecció, actualització i difusió d'aquest patrimoni, incorporant-hi criteris de rigor històric, accessibilitat, sostenibilitat i inclusió.

Es tracta, en definitiva, de garantir que el conjunt de la ciutadania pugui accedir a un patrimoni preservat, ben interpretat i adequadament contextualitzat, i que aquest patrimoni esdevingui un instrument útil per a l'educació democràtica, la cohesió social i la transmissió de les memòries de la ciutat.

Projecte destacat

1.1.1. Creació del Centre Memorial de La Model

La configuració de La Model com a centre de memòria democràtica i espai de referència en l'àmbit dels drets humans constitueix un dels projectes estratègics més rellevants de la política municipal de memòria dels propers anys. L'antiga presó, clausurada el 2017, és un espai de gran valor històric, simbòlic i ciutadà que concentra múltiples capes de memòria vinculades a la repressió política, la conflictivitat social, el control penal i les lluites democràtiques del segle XX.

El projecte preveu crear un centre memorial de nova generació, integrat en el conjunt de la transformació urbana del recinte, i orientat a explicar de manera rigorosa, inclusiva i accessible la història de La Model, el seu impacte en la ciutat i el paper que ha tingut en diverses etapes històriques. El centre s'articularà en tres grans dimensions —municipal,

nacional i internacional— que permetran situar la trajectòria de la presó en el marc més ampli de les polítiques penitenciàries, la repressió franquista, els moviments socials i els debats contemporanis sobre drets humans i alternatives a l'empresonament.

Actualment, el projecte es troba en fase de revisió de l'avantprojecte executiu per garantir-ne la coherència museogràfica, la viabilitat tècnica i l'adequació a les necessitats del futur equipament. Aquesta fase ha de permetre definir els espais expositius, els recorreguts pedagògics, els criteris d'interpretació patrimonial i les eines de difusió i participació.

La creació del Centre Memorial de La Model esdevé així una oportunitat per dotar Barcelona d'un equipament de ciutat que combini preservació patrimonial, recerca històrica, educació en drets humans i participació ciutadana, i que realci un espai central de la memòria democràtica local i europea. El projecte aspira a configurar un centre de referència internacional, connectat amb altres institucions memorialistes i alineat amb els estàndards contemporanis en matèria de memòria, justícia i garanties de no-repetició.

Projecte destacat

1.1.2. Revisió de la normativa del Nomenclàtor i impuls de processos participatius en l'espai públic

El Nomenclàtor de Barcelona regula la denominació dels espais públics i estableix els criteris per aprovar noves denominacions o modificar-ne les existents. La normativa actual, vigent des del 2014, requereix una actualització per clarificar procediments i incorporar-hi de manera explícita criteris de memòria democràtica, perspectiva de gènere i inclusió de memòries històriques infrarepresentades.

Les propostes de nous noms arriben a través de diverses vies: peticions ciutadanes, iniciatives d'entitats i associacions, suggeriments dels districtes o processos participatius vinculats a escoles, centres educatius i taules de memòria.

En els darrers anys s'ha progressat de manera significativa en la feminització del nomenclàtor —més de la meitat de les incorporacions del mandat actual corresponen a dones—, però el desequilibri històric continua sent notable i cal intensificar aquest treball.

Paral·lelament, també s'han fet passos importants en la visibilització de determinats grups socials, com ara la comunitat LGTBI, que des d'aquest 2026 disposa d'una plaça dedicada a una de les seves figures més emblemàtiques: la cantant i artista Carmen de Mairena.

El pla estableix com a projecte destacat la revisió de la normativa de la Ponència del Nomenclàtor per garantir la coherència, la precisió historiogràfica i l'establiment de criteris que prioritzin memòries i presències fins ara poc visibles. Paral·lelament, aquesta revisió vol reforçar els mecanismes de participació ciutadana en les decisions sobre la denominació dels espais de la ciutat, mitjançant la promoció de processos participatius oberts, el foment de la implicació veïnal en la proposta de noves referències i l'impuls de projectes educatius que involucrin les noves generacions en la renovació del mapa simbòlic de Barcelona.

Altres actuacions

- **Revisió dels elements memorialistes de la ciutat** (plaques, faristols i altres suports) en coordinació amb l'Institut Municipal del Paisatge Urbà, actualitzant els criteris i procediments, millorant-ne l'accessibilitat i garantint-ne la coherència global amb el conjunt de memòries col·lectives i les intervencions en l'espai públic.
- **Establiment d'un protocol d'actuació per a la retirada d'elements franquistes.** La ciutat encara arrossega alguns elements residuals de simbologia franquista. En compliment de la Llei 20/2022, i en consonància amb les últimes accions derivades de la publicació del reglament per al cens estatal d'aquests elements, es redactarà un protocol unificat de detecció, validació i retirada d'aquests vestigis.
- **Contribució a la digitalització, la difusió i l'accessibilitat dels arxius.** El pla preveu impulsar processos de digitalització i obertura de fons documentals vinculats a la memòria democràtica, millorant-ne l'accessibilitat per a la ciutadania, la recerca i els projectes educatius.
- **Treball en la identificació, senyalització i divulgació de personatges, fets i espais destacats de la història de la ciutat.** Desenvolupar itineraris, recursos pedagògics, senyalitzacions i accions de divulgació que posin en relleu les aportacions de persones i col·lectius, així com els espais vinculats a moments clau de la història democràtica de Barcelona.
- **Constitució del Consell Assessor de Memòria del Fossar de la Pedrera** L'Ajuntament de Barcelona impulsarà la constitució del Consell Assessor de Memòria del Fossar de la Pedrera com a òrgan consultiu estable, amb l'objectiu de millorar el coneixement històric del Fossar, reforçar el rigor en la seva interpretació i disposar d'una eina permanent de contrast i consens entorn d'aquest espai de memòria.

El Consell tindrà com a funció assessorar l'Ajuntament en matèria de continguts memorials, criteris d'actuació, propostes de reconeixement i línies educatives i divulgatives, així com canalitzar debats i facilitar l'assoliment de consensos compartits sobre els reptes presents i futurs del Fossar de la Pedrera, amb la participació d'administracions, entitats memorialistes i especialistes del món acadèmic.

Aquesta iniciativa permet consolidar el Fossar de la Pedrera com un espai de memòria viva, participada i alineada amb els valors de la memòria democràtica.

1.2. Treballar en favor del reconeixement i la reparació de les víctimes de la repressió institucional franquista i del terrorisme

Les polítiques de reconeixement i reparació de les víctimes de la repressió institucional franquista, així com del terrorisme, constitueixen un pilar fonamental de la memòria democràtica. Aquest objectiu estratègic agrupa les actuacions orientades a visibilitzar els diversos impactes de la violència política i el terrorisme a la ciutat, així com a garantir els drets de les persones afectades a la veritat, la dignitat, la justícia i la reparació simbòlica. Barcelona ha estat escenari de múltiples episodis de violència —política, social i terrorista— que han deixat una marca profunda en el teixit ciutadà.

En coherència amb aquest llegat, el pla impulsa la creació d'espais, programes i instruments que permetin comprendre aquests episodis, preservar la memòria de les víctimes i reforçar la cultura democràtica i els valors de convivència.

Projecte destacat

1.2.1. Creació del nou Centre d'Interpretació del Terrorisme

La creació del Centre d'Interpretació del Terrorisme de Barcelona és una de les principals propostes de la política municipal de memòria en l'àmbit del reconeixement i la reparació de les víctimes de la violència terrorista. Barcelona ha estat marcada per episodis d'alt impacte —com els atemptats multitudinaris d'Hipercor (1987) i de la Rambla (2017)— que han deixat una profunda empremta humana, social i emocional en la ciutat. El Centre d'Interpretació del Terrorisme de Barcelona sorgeix amb la voluntat de dotar Barcelona d'un espai de referència capaç d'explicar, amb rigor i sensibilitat, el fenomen terrorista en tota la seva complexitat, situant les víctimes al centre i contribuint al seu reconeixement institucional i ciutadà.

El projecte preveu crear un equipament públic de nova generació, concebut com a memorial actiu, centre d'interpretació i espai de recerca i divulgació. Aquest centre combinarà una exposició estable —situada al Castell de Montjuïc— sobre les causes, les formes i les conseqüències del terrorisme, amb una programació contínua d'activitats culturals i educatives destinada a fomentar la comprensió crítica del fenomen i promoure una ciutadania informada, empàtica i democràticament resilient. L'exposició fixa articularà una lectura històrica, política i social del terrorisme, incorporant casos de referència com Hipercor i la Rambla, i integrant la dimensió internacional que defineix les mutacions contemporànies de la violència terrorista.

La creació del Centre d'Interpretació del Terrorisme de Barcelona representa una oportunitat per situar la ciutat com a referent en la defensa dels drets humans i en la memòria de les víctimes, tot oferint un espai per al coneixement, la reflexió i la prevenció. Aquest espai vol esdevenir un equipament de ciutat amb vocació internacional, connectat amb altres institucions memorialistes i compromès amb els estàndards contemporanis de veritat, reparació simbòlica i garanties de no-repetició.

Projecte destacat

1.2.1. Reactivació de la Junta de Valoració del Tardofranquisme

La reactivació de la Junta de Valoració del Tardofranquisme constitueix una de les línies estratègiques centrals per avançar en el reconeixement i la reparació de les víctimes de la repressió política, social i moral exercida durant els darrers anys de la dictadura. La ciutat de Barcelona conserva un ampli conjunt de memòries vinculades a aquesta etapa —des de la repressió política i sindical fins a les formes de control social exercides sobre dones, joves o col·lectius LGTBI— que continuen estant, en bona part, insuficientment documentades i escassament reconegudes. El projecte s'orienta a actualitzar els criteris de reconeixement, ampliar-ne l'abast i garantir que la ciutat pugui impulsar una política reparadora més completa, rigorosa i inclusiva.

Aquesta actuació haurà d'incloure una revisió dels criteris, protocols i mecanismes de funcionament de la junta, per tal de determinar la viabilitat d'una nova convocatòria que amplii el nombre de persones reconegudes i incorpori perfils no inclosos fins ara, com les dones internades al Patronato de Protección a la Mujer, les represaliades per

motius polítics o morals, o les persones perseguides per la seva orientació sexual o identitat de gènere. La reactivació de la junta aspira, així, a consolidar un instrument municipal robust que garanteixi el dret a la veritat i la reparació simbòlica de les víctimes del tardofranquisme, en coherència amb els estàndards contemporanis de memòria democràtica i drets humans.

En aquest marc, el pla preveu que aquesta nova convocatòria també pugui contribuir a millorar el coneixement sobre l'espoli i les confiscacions de béns durant el franquisme, amb l'objectiu d'identificar i contextualitzar els casos produïts a Barcelona i explorar-ne les vies de reparació.

Paral·lelament, es pretén que la nova junta permeti engegar diversos processos de cooperació amb entitats memorialistes i col·lectius de víctimes, mitjançant espais de treball conjunt, consultes i col·laboracions que assegurin un procés de reconeixement arrelat al territori i sensible a les diverses formes de repressió.

Altres actuacions:

- **Reconeixement de la comissaria de Via Laietana com a espai de Memòria Democràtica**

L'Ajuntament de Barcelona ha donat suport de manera reiterada a la declaració de Via Laietana, 43 com a espai de Memòria Democràtica, atès el seu paper central en l'engranatge repressiu de la dictadura franquista contra sindicalistes, antifranquistes, activistes socials, persones LGTBI, gitanos i defensors de la cultura catalana.

Com a símbol de la repressió sistemàtica dels drets humans durant aquest període, l'octubre de 2025 l'Ajuntament va sol·licitar formalment al Govern de l'Estat la declaració de l'edifici com a espai de Memòria Democràtica davant el Ministeri de Política Territorial i Memòria Democràtica. Aquesta iniciativa té com a objectius la restitució de la dignitat de les persones represaliades, el reconeixement del seu paper en la conquesta de la democràcia, la promoció de l'educació en drets humans, el desenvolupament d'itineraris de memòria i la integració de l'edifici en xarxes internacionals de llocs de memòria. L'Ajuntament manifesta la seva voluntat de continuar participant activament en el diàleg interadministratiu necessari per assolir aquests objectius.

- **Preservació i reconeixement de la Presó de Dones de la Trinitat**

L'abril de 2026, l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya van fer públic un acord per a la declaració de la Presó de Dones de la Trinitat com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) en la categoria de lloc històric. Aquest espai va ser un centre de repressió franquista específicament orientat al control, l'adoctrinament i el càstig de les dones dissidents del règim.

La declaració preveu la preservació del volum corresponent al cos de guàrdia i dels elements singulars de l'interior de l'edifici, així com la reubicació dels elements del portal d'accés, garantint la compatibilitat amb el desenvolupament d'habitatge públic al conjunt del recinte. Paral·lelament, l'Ajuntament ha impulsat iniciatives de memòria i reparació, com la denominació dels futurs carrers de Roser Pérez Simó i Montserrat Avilés i Vila, i preveu continuar treballant aquesta memòria mitjançant usos memorials al cos de guàrdia, exposicions temporals als equipaments de memòria de la ciutat i la incorporació d'aquest relat de manera permanent al discurs museogràfic de La Model.

EIX 2

Fomentar el coneixement i la difusió de la història de la ciutat

La defensa del dret ciutadà a la memòria democràtica implica també l'obligació de difondre-la com a mitjà per fomentar els valors democràtics i de convivència, tal com estableixen les normatives vigents. En aquest sentit, l'educació, la recerca i la divulgació són eines fonamentals. Aquest eix s'orienta a reforçar el paper de la memòria en l'àmbit educatiu, acadèmic i cultural, mitjançant l'impuls de programes pedagògics, línies de recerca, col·laboracions amb centres especialitzats i eines de difusió accessibles per al conjunt de la ciutadania.

L'objectiu és promoure una aproximació crítica i plural al passat de la ciutat, que incorpori memòries col·lectives diverses i faciliti eines que contribueixin a formar una ciutadania informada, participativa i compromesa amb els valors democràtics.

2.1. Enfortir l'educació en la memòria històrica

L'educació és una de les vies més efectives per transmetre la memòria democràtica i prevenir la repetició de vulneracions de drets humans. Aquest objectiu s'orienta a reforçar la presència de les memòries diverses i dels episodis clau de la història contemporània de Barcelona en els programes educatius, així com a vincular l'aprenentatge amb els espais de memòria de la ciutat.

Projecte destacat

2.1.1. Desenvolupament de nous programes educatius en memòria democràtica

Barcelona disposa d'un ecosistema educatiu i comunitari ric i divers, format per equipaments patrimonials, biblioteques, arxius, centres cívics, entitats i projectes de proximitat que impulsen programes vinculats a la memòria democràtica. Dins l'àmbit educatiu destaca el projecte Stolpersteine Barcelona, una iniciativa d'Aprenentatge i Servei que implica l'alumnat en la recerca de biografies de persones deportades als camps nazis i en la col·locació de llambordes de memòria. Fruit de la col·laboració entre l'Ajuntament, el Consorci d'Educació i les Amicals de Mauthausen i altres camps, i de Ravensbrück, el projecte combina rigor historiogràfic, participació ciutadana i treball en l'espai públic, i es consolida com una eina pedagògica d'alt impacte que vincula escoles, entitats i barris.

A banda d'aquesta iniciativa, diversos equipaments municipals —com La Model, el Castell de Montjuïc, el Museu d'Història de Barcelona, el Museu Etnològic i de Cultures del Món o l'Espai Avinyó— desenvolupen programes que enforteixen el vincle entre educació i cultura i aborden memòries feministes, migratòries, colonials, obreres o veïnals. Les biblioteques i els arxius municipals també complementen aquesta tasca amb tallers, itineraris, lectures i altres recursos que acosten la memòria democràtica a la ciutadania.

A partir dels programes existents i amb la voluntat d'ampliar aliances i temàtiques, el pla preveu impulsar nous projectes educatius de memòria, concebuts amb metodologies participatives i en col·laboració amb entitats memorialistes, centres educatius i grups de recerca. Aquests programes —inspirats en el model Stolpersteine i adaptats a nous àmbits temàtics— permetran connectar l'alumnat amb fonts orals, arxius i espais de memòria, fet que garantirà el rigor historiogràfic i ampliarà la representativitat de les memòries presents a la ciutat.

En paral·lel, el pla opta per explorar altres eines educatives, com les maletes pedagògiques, que ofereixen materials i recursos adaptats a diferents nivells (infantil, primària i secundària), incloent-hi jocs, guies i dinàmiques per treballar temàtiques de forma transversal. Inspirant-se en experiències com les maletes del Plural sobre masculinitats, es preveu impulsar maletes específiques sobre memòria democràtica que permetin a escoles i entitats accedir a recursos didàctics de qualitat, desenvolupar activitats participatives i facilitar que l'alumnat connecti amb testimonis, documents i espais de memòria de la ciutat.

Projecte destacat

2.1.2. Planificació i impuls d'un cycle d'exposicions sobre la memòria democràtica de la ciutat.

La ciutat de Barcelona vol consolidar les exposicions i els programes públics com una de les principals eines per difondre la memòria democràtica, generar espais de debat i connectar processos històrics amb els reptes contemporanis. Aquest projecte destacat proposa estructurar i projectar un cycle estable d'exposicions de memòria democràtica que articuli les grans commemoracions impulsades recentment i les que es preveuen per als pròxims anys, per tal de reforçar la programació municipal en clau històrica, pedagògica i ciutadana.

Aquest cycle integra les exposicions ja en marxa o programades per al període 2025-2026, que representen un ventall ampli de memòries i aproximacions. Entre aquestes destaquen "I després de Franco, què? (1965-1975)", instal·lada a La Model amb motiu del 50è aniversari de la mort del dictador, que explora les últimes dècades del règim i les lluites que van possibilitar la Transició; "Les Jornades Catalanes de la Dona: inici del feminisme democràtic", que recupera un episodi fundacional del feminisme català; "La SEAT: Fàbrica de Transformacions", que revisita 75 anys de memòries obreres i transformacions urbanes; i "Brigades Internacionals i multilingüisme", que posa en valor l'internacionalisme antifeixista i la diversitat lingüística de les Brigades. Aquestes mostres combinen recerca historiogràfica, testimonis, programes públics i formats immersius, i consoliden La Model i el Castell de Montjuïc com a equipaments centrals en la difusió de la memòria democràtica de la ciutat.

De cara als anys vinents, el cycle es planteja incorporar noves propostes vinculades a efemèrides rellevants, com el 50è aniversari de les eleccions democràtiques del 15 de juny de 1977, moment fundacional en la recuperació de les institucions democràtiques; la commemoració de la manifestació per l'alliberament sexual del 26 de juny de 1977, convocada clandestinament pel Front d'Alliberament Gai de Catalunya i considerada la primera mobilització d'aquesta mena a l'Estat; o el 50è aniversari de la Constitució de 1978, que obre la porta a visitar els avenços, els límits i els llegats d'aquest marc constitucional.

El cycle d'exposicions de memòria democràtica permetrà, així, dotar Barcelona d'una programació continuada, coherent i estratègicament planificada, capaç d'articular memòries polítiques, feministes, obreres, antifeixistes i LGTBI, i d'oferir espais de debat i participació que reforcin els valors democràtics i la transmissió intergeneracional de la memòria.

Altres actuacions

- **Impuls de les visites escolars als espais de memòria de la ciutat, especialment La Model, el Castell de Montjuïc i el Fossar de la Pedrera, en coordinació amb els programes educatius municipals i la xarxa d'equipaments culturals.**

Aquesta acció pretén incorporar el desenvolupament d'itineraris guiats i activitats participatives adaptades a cada nivell educatiu, vinculades als nous programes pedagògics de memòria del Pla i orientades a facilitar experiències d'aprenentatge significatives.

- **Elaboració de nous materials pedagògics, incloent-hi dossiers, guies didàctiques i activitats complementàries.**

Aquests materials—integrats en el futur programa de maletes pedagògiques i altres recursos educatius— oferiran orientacions per al treball a l'aula abans i després de la visita, i fomentaran la recerca, la reflexió crítica i la connexió de l'alumnat amb fonts primàries, testimonis i espais de memòria.

2.2. Desenvolupar eines que permetin millorar la difusió de la memòria democràtica

La difusió és una peça clau per garantir l'accés universal a la memòria democràtica i situar-la en un espai central del debat públic. Aquest objectiu impulsa eines comunicatives, digitals i culturals que facilitin la circulació del coneixement sobre la història democràtica de la ciutat.

Projecte destacat

2.3.1. Actualització del web de Memòria Democràtica i publicació del Butlletí de Memòria Democràtica

La pàgina web de Memòria Democràtica de Barcelona és l'eina central per difondre continguts, projectes, activitats i recursos vinculats a la memòria de la ciutat. Tot i que el portal ha anat creixent i incorporant informació valuosa al llarg dels anys, el disseny i l'arquitectura actuals requereixen algunes actualitzacions. Aquesta renovació ha de permetre incorporar-hi nous recursos, contribuir a modernitzar-ne la presentació, millorar-ne l'accessibilitat i reforçar-ne la funció pedagògica i divulgativa.

Aquest projecte s'estructura en dues línies complementàries:

a) Renovació del web de Memòria Democràtica

Inclourà una nova arquitectura de continguts, criteris d'accessibilitat universal, una presentació gràfica coherent amb la identitat municipal i la integració d'eines de consulta com ara mapes interactius, línies de temps, repositoris de documents o un espai específic de recursos pedagògics. Aquesta renovació permetrà facilitar la consulta, ampliar els públics i convertir el web en un punt de referència per a investigadors, professorat, estudiants i ciutadania interessada.

b) Creació d'un Butlletí de Memòria Democràtica

Es preveu el llançament d'un butlletí digital bimensual que incorpori l'agenda d'activitats, commemoracions, novetats de recerca i recursos destacats. Aquest butlletí haurà de contribuir a ampliar la difusió dels projectes, fidelitzar el públic i reforçar una comunicació regular i estructurada, per tal de construir un ecosistema informatiu estable en l'àmbit de la memòria democràtica.

Altres actuacions:

- **Estudi de la creació de rutes temàtiques de memòria, dedicades a episodis clau de la història de la ciutat.**

L'estudi identificarà models de bones pràctiques ja existents i explorarà la viabilitat de desenvolupar nous itineraris guiats i materials pedagògics associats. Aquestes rutes es podrien integrar en els espais o els programes educatius municipals a fi de facilitar que escoles, entitats i ciutadania accedeixin a formes innovadores i contextualitzades de difusió de la memòria democràtica.

EIX 3

Construir una memòria democràtica coral i inclusiva mitjançant la col·laboració amb altres administracions i amb entitats especialitzades

La memòria democràtica de Barcelona és plural i diversa, i s'ha de construir a partir de múltiples experiències col·lectives. Aquest eix s'orienta a incorporar de manera activa les memòries minoritzades, invisibilitzades o absents del relat institucional, i a garantir que el conjunt de les actuacions municipals reflecteixi la diversitat real de la ciutat.

A través de la recerca, la reinterpretació crítica del passat i el desenvolupament de projectes culturals, pedagògics i artístics, l'eix vol afavorir una memòria coral que inclogui les aportacions de dones, persones migrades, comunitats racialitzades, col·lectius LGTBI, moviments veïnals, comunitats religioses diverses, memòries obreres i antifeixistes, i altres subjectes històrics tradicionalment infrarepresentats en el relat públic.

Per aquest motiu, l'Ajuntament de Barcelona desplega un programa de col·laboracions ambiciós, orientat a assolir la màxima representativitat. Aquest programa es basa en la cooperació amb un gran nombre d'ens, tant públics com privats, per avançar conjuntament en la consecució d'objectius compartits.

3.1. Impulsar la recerca, el reconeixement i la divulgació de les memòries dels col·lectius minoritaris i infrarepresentats

Aquest objectiu té com a finalitat incorporar les memòries que han estat invisibilitzades o desplaçades del relat oficial, tot reconeixent la pluralitat d'experiències que han configurat la història de la ciutat. Es tracta d'impulsar línies de recerca, projectes divulgatius i accions culturals que permetin donar visibilitat a les trajectòries i aportacions de col·lectius minoritzats, i de garantir-ne la incorporació en els programes educatius i de memòria democràtica.

Projecte destacat

3.1.1. Creació del web interactiu Barcelona esclavista: cartografia d'una memòria silenciada

Aquesta actuació, que vol impulsar la creació d'un web interactiu dedicat a identificar i interpretar els espais de Barcelona vinculats al comerç d'esclaus i al capital esclavista, respon a la necessitat de fer visibles memòries històriques que han estat llargament silenciades. La ciutat conserva nombroses traces d'aquesta participació —des dels domicilis d'armadors i indians fins a edificis finançats amb capitals procedents de l'explo-tació de persones esclavitzades—, un fenomen àmpliament documentat per la recerca i per diferents projectes, tal com va quedar palès a les jornades "Esclavisme a Barce-lona. Una història silenciada", o, més recentment, a l'exposició "La infàmia" del Museu Marítim de Barcelona o a les visites guiades sobre esclavisme i ciutat que s'ofereixen al Born. Tots aquests treballs han evidenciat el paper de diverses famílies, empreses i institucions catalanes en el tràfic transatlàntic de persones entre els segles XVIII i XIX.

El web oferirà una cartografia interactiva que relacionarà espais urbans amb els seus vincles demostrats amb l'esclavitud. La plataforma inclourà fitxes històriques i ma-terials contextuals que permetran entendre com Barcelona, igual que altres capitals europees o nord-americanes, es va beneficiar d'un sistema econòmic basat en l'ex-plotació de persones esclavitzades. L'objectiu és oferir una eina rigorosa i pedagògica que expliqui les implicacions econòmiques, socials i urbanes d'aquest llegat i que re-forci una mirada crítica sobre la construcció del progrés a la ciutat.

Actualment, el projecte es troba en fase de definició conceptual i d'identificació i valida-ció de localitzacions i continguts. La iniciativa aspira a dotar Barcelona d'un instrument de referència per comprendre les relacions entre esclavitud i desenvolupament urbà, alineant-se amb els estàndards internacionals de memòria i reparació simbòlica, i con-nectant la ciutat amb xarxes globals de recerca i divulgació sobre el passat esclavista.

Projecte destacat

3.1.2. Difusió de les memòries LGTBI

La ciutat de Barcelona és un dels espais pioners en la defensa dels drets i les llibertats del col·lectiu LGTBI a l'Estat espanyol. En aquest context, la commemoració del 50è aniversari de la primera manifestació gai celebrada a la Rambla l'any 1977, considerada un moment fundacional del moviment per la diversitat sexual i de gènere, pot esde-venir un marc immillorable per fer arribar aquestes memòries al conjunt de la societat barcelonina.

Aquesta efemèride, reconeguda públicament mitjançant el faristol memorial instal·lat el 29 de juny de 2024 a la Rambla, en un lloc privilegiat de l'espai públic de la ciutat, sim-bolitzza la lluita col·lectiva per la despenalització, la dignitat i els drets civils del col·lectiu en un context marcat per la repressió i les pervivències del franquisme. L'Ajuntament de Barcelona pretén continuar treballant sobre aquest relat per reforçar la visibilització de les mobilitzacions històriques i donar centralitat a les veus que van obrir camí.

De cara al 2026, es preveu organitzar una exposició a l'antiga presó de La Model amb motiu del 50è aniversari de la creació del Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC), el primer moviment organitzat de defensa dels drets homosexuals a Catalunya i un actor clau en la convocatòria de la manifestació del 1977. L'exposició oferirà una apro-ximació històrica i crítica tant a la trajectòria del FAGC com al context de repressió, resistència i mobilització que va marcar la lluita pels drets LGTBI durant la Transició.

Cal destacar que aquesta agrupació disposa també, des del passat 3 de desembre de 2025, d'una placa commemorativa al carrer de Rosselló, 370. Aquest element recorda el seu primer míting públic, celebrat el 2 de desembre de 1977 al Cinema Niza de Barcelona.

Aquest projecte es complementarà amb les activitats habituals del Centre LGTBI de Barcelona, que continuarà desplegant programes de sensibilització, formació, suport comunitari i divulgació cultural per enfortir les memòries LGTBI de la ciutat. El centre és una peça central en la consolidació d'una memòria democràtica que incorpori les experiències diverses del col·lectiu i que garanteixi que les seves lluites, aportacions i reivindicacions tinguin una presència estable en el relat públic municipal. Entre d'altres, aquest 2026 està previst que el Centre LGTBI pugui oferir una sèrie de visites guiades específiques, en clau LGTBI, a l'antiga presó de La Model.

Projecte destacat

3.1.3. Creació del Centre d'Interpretació del Treball de Barcelona

El Museu d'Història de Barcelona es troba immers en un procés de renovació estratègica que preveu actualitzar el seu relat museogràfic i reforçar la seva xarxa d'espais patrimonials, incorporant noves mirades sobre la història social de la ciutat. En aquest marc, un dels projectes centrals per als anys vinents és la creació del Centre d'Interpretació del Treball de Barcelona, un equipament destinat a explicar de manera integral les múltiples dimensions del treball en la configuració de la Barcelona contemporània. Aquesta iniciativa s'emmarca en la voluntat del museu de democratitzar els relats històrics, incloure-hi memòries sovint absents i connectar passat i present a través de problemàtiques socials vigents.

El nou centre tindrà com a seu l'antiga fàbrica Fabra i Coats, un espai amb una llarga trajectòria industrial, sindical i comunitària que ja ofereix projectes culturals, educatius i documentals. El centre abordarà el treball en un sentit ampli: des del treball fabril i la transformació industrial fins al treball domèstic, reproductiu i precaritzat; des de les lluites obreres i sindicals fins a les migracions que han marcat la ciutat; i des de les memòries productives del segle XX fins a les preguntes contemporànies sobre tecnologia, desigualtat, cures i sostenibilitat. Aquest nou relat es complementarà amb altres espais del museu vinculats al treball i a la vida quotidiana, com l'espai Oliva Artés o les Cases Barates del Bon Pastor.

La creació del Centre d'Interpretació del Treball reforçarà, així, la presència de les memòries obreres i populars en el relat de ciutat, complementant altres espais de memòria democràtica com el Castell de Montjuïc o La Model, i consolidant Barcelona com una ciutat que reconeix, preserva i fa visibles les experiències de les classes treballadores que han sostingut la seva història.

3.2. Incorporar perspectives plurals i inclusives en el relat públic de la memòria democràtica de la ciutat

Aquest objectiu vol assegurar que totes les actuacions relacionades amb la memòria democràtica integrin, de manera transversal, criteris de perspectiva de gènere, antiracista, intercultural i de drets humans. La voluntat és garantir que el relat memorialista de la ciutat sigui complex, contextualitzat i representatiu de la diversitat de subjectes i experiències que han donat forma a la història de Barcelona.

Projecte destacat

3.2.1. Incorporació transversal de la perspectiva de gènere, antiracista i de drets humans

L'Ajuntament impulsarà la incorporació sistemàtica d'aquests criteris en el disseny, l'execució i l'avaluació de totes les actuacions d'aquest eix, per tal d'assegurar que:

- els projectes incorporin mirades no hegemòniques i narratives subalternes;
- es detectin i es corregeixin biaixos de representació en discursos, senyalística, materials divulgatius i interpretatius;
- es promogui la participació de dones, persones migrades, comunitats racialitzades i altres col·lectius infrarepresentats en els processos de creació memorialista.

Altres actuacions

- **Elaboració de criteris i recomanacions metodològiques per garantir la representació plural en tots els projectes de memòria impulsats o avalats per l'Ajuntament.**

Aquests criteris incorporaran referències a bones pràctiques ja consolidades a la ciutat, com les visites “El Born. Esclavisme i ciutat”, que combinen rigor històric, perspectiva crítica i una narrativa que integra memòries absents o silenciades en el relat urbà. Aquest enfocament servirà de model per assegurar que els projectes futurs reflecteixin la diversitat de veus, experiències i col·lectius presents en la història de Barcelona.

- **Impuls de projectes culturals que abordin la memòria democràtica des de mirades no hegemòniques mitjançant la Convocatòria general de subvencions de l'Ajuntament de Barcelona.**

La Convocatòria general de subvencions és un instrument clau per al finançament de projectes de memòria ciutadana i dona suport a iniciatives de recerca històrica i divulgació, commemoracions, activitats educatives i accions impulsades per diverses entitats presents a la ciutat. A través d'aquesta línia, es volen reforçar especialment les propostes que incorporin perspectives comunitàries, feministes, de persones migrades, descoloniales o vinculades a col·lectius poc representats, per tal de fomentar una memòria democràtica plural, crítica i arrelada al territori.

- **Foment de la revisió i l'actualització dels continguts dels espais de memòria municipals, integrant-hi les aportacions de memòries diverses i garantint-ne la coherència amb els estàndards internacionals.**

Aquesta actualització prendrà com a referència bones pràctiques ja existents, com les visites "Històries incòmodes" que ofereix el Museu Etnològic i de Cultures del Món, les quals aborden el patrimoni del museu des de perspectives crítiques, plurals i descolonitzadores. Aquest enfocament servirà de model per reforçar la qualitat interpretativa dels espais de memòria municipals i assegurar que ofereixin una visió inclusiva, diversa i respectuosa amb els drets humans.

04 Governança i seguiment

Aquest pla estratègic parteix d'una perspectiva de treball transversal, assumeix que la memòria democràtica és i ha de ser col·lectiva i integradora, i reconeix el paper fonamental de les universitats, les entitats i la societat civil en aquest àmbit. No obstant això, com a mesura de govern, la governança i el seguiment de les actuacions establertes en aquest pla s'assumiran internament.

La governança del pla recau en la Cinquena Tinència d'Alcaldia, que n'assumeix la direcció política i estratègica, i en la Direcció de Patrimoni Cultural de l'ICUB, que en coordinarà el desplegament tècnic.

Coordinació interna

S'estableixen mecanismes estables de coordinació entre la Tinència d'Alcaldia, la Direcció de Patrimoni Cultural de l'ICUB i els equipaments municipals, amb l'objectiu de garantir la coherència entre les actuacions del pla, compartir calendaris i alinear criteris en matèria de relat, programació, senyalització i gestió patrimonial. La convocatòria de reunions internes es farà amb la periodicitat necessària per assegurar el desplegament correcte del pla.

Comissió de Seguiment i Avaluació

S'impulsa la creació d'una Comissió de Seguiment i Avaluació encarregada d'analitzar el grau d'implementació del pla i vetllar pel seu desplegament adequat. Aquesta comissió estarà integrada per representants de:

- la Cinquena Tinència d'Alcaldia,
- la Direcció de Patrimoni Cultural de l'ICUB,
- les entitats memorialistes i/o universitats vinculades als programes del pla,
- i, quan escaigui, altres direccions municipals.

La comissió es reunirà semestralment i, de manera extraordinària, quan sigui necessari.

El seguiment del pla es farà mitjançant el sistema d'indicadors establerts i els informes anuals elaborats per la comissió. En funció dels resultats, i si les circumstàncies ho requereixen, es podran introduir ajustos, redefinicions o mesures complementàries per garantir-ne l'efectivitat.

05 Pressupost i recursos

A continuació es detalla el pressupost anual previst per al 2026, aplicable a les actuacions vinculades a la fase inicial de desplegament del pla:

Actuació	Import
EIX 1 Garantir el dret ciutadà a la memòria democràtica	6.151.275,00 €
EIX 2 Fomentar el coneixement i la difusió de la història de la ciutat	463.141,24 €
EIX 3 Construir una memòria democràtica coral i inclusiva mitjançant la col·laboració amb altres administracions i entitats	127.000,00 €
Total	6.741.416,24 €

